

STAŤ SA KRISTOM – ČO TO ZNAMENÁ?

434/2016

www.inky.sk

25. 3. 2016

kto som ja a kto je Kristus? – čomu musím zomrieť? – byť počlovečený v Kristovi?

Ježiš a my sa podobáme pozemnej lanovke: Dve kabíny, úplne rovnaké, na jednej a tej istej trase, ale zatiaľ čo jedna stúpa, druhá klesá... a keby tá druhá neklesala, nemohla by tá prvá stúpať nahor.

Dnes, na Veľký piatok, sa dotýkame mystéria smrti, o ktorom Pavol píše: „Ak sme zomreli s Kristom, veríme, že s ním budeme aj žiť“ (Rim 6,8 SSV) a inde: „V ňom ste boli obrezaní obriezku urobenou nie rukou, ale obriezku Kristovou, vyzlečením hriešneho tela.“¹² S ním ste boli pochovaní v krste a v ňom ste boli s ním aj vzkriesení vierou v moc Boha, ktorý ho vzkriesil z mŕtvych“ (Kol 2,11-12 SSV). Vysvetľuje nám, že tak isto, ako zomrel Ježiš Kristus, musíme zomrieť aj my. Nie je to novinka, hovorieval to často už Ježiš: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma.“²⁴ Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa, zachráni si ho“ (Lk 9,23-24 SSV). Ale Pavol nám vysvetľuje, že Ježišove slová nemáme chápať len ako pozvanie k mučenictvu. Hovorí, že táto smrť s Kristom je zásadným prvkom, bez ktorého niet spásy, ani kresťanstva. Medzi nami a Kristom je len jediný rozdiel – ten „lanovkový“: Keď On zomiera, zostupuje, zrieka sa seba samého (Flp 2,7), aby na seba vzal náš hriech a namiesto blaženosti Božieho života okúsil tú opravdivú Smrť, čiže prázdnotu, temnotu a agóniu Pekla¹, za všetkých². Keď my zomierame, tak naopak vystupujeme, zomierame svojmu Peklu, aby sme sa vynorili z jeho temnoty a vystúpili k Sláve Neba a Života.

Včera (úvaha č. 433) sme si hovorili, že sa to deje našim úplným pripodobnením sa Kristovi. Viac, úplným premenením v Krista. A že toto je zmysel Eucharistie, aby nás úplne dokonale premenila na Krista. Preto Pavol hovorí, že najprv musíme my sami „vzliecť naše hriešne telo“ (Kol 2,11), čiže v chápaní tohto slova v hebrejčine aj gréčtine vyzliecť celé naše „hriešne JA“, našu „hriešnu identitu“. Pavol tam používa pre nás ťažko preložiteľnú slovnú hračku „somatos tes sarkos“, kde prvé slovo označuje telo ako „osobu“, celého človeka, to druhé zase telo ako „mäso“, kosti, šľachy, svaly,... Výsledkom je výraz označujúci „telesného človeka“ v zmysle človeka, ktorý žije iba na prirodzenej svetskej rovine, bežným svetským životom ako všetci ostatní ľudia, bez toho, aby bol naplnený Božím životom a Božou slávou. No a potom keď je „naš starý človek bol s ním [Kristom] ukrižovaný, aby bolo hriešne telo zničené“ (Rim 6,6 SSV), môžeme sa konečne „znova narodiť“ (Jn 3,7 SSV) tak, že si oblečieme Pána Ježiša Krista (Rim 13,14), aby tak aj v našom osobnom živote a bytí nastal onen stav, kedy „všetko a vo všetkom je Kristus“ (Kol 3,11 SSV) a „už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus“ (Gal 2,20 SSV).

To v nás na začiatku, kým sa k tejto „výmene“ seba za Krista odhodláme, často vzbudzuje obavy typu: To ako teraz úplne zaniknem ako osobnosť? Vyparím sa, či skôr akosi rozpustím v Kristovi? Stanem sa tu, na zemi, len nejakým „klonom“ Krista? Bez vlastnej osobnosti – dokonca všetci kresťania ako nejaká šedá, jednoliata „armáda klonov“ nie nepodobná tým z Hviezdnych vojen Georgea Lucasa? Nie je to desivá predstava – asi ako keby mi niekto úplne vymazal pamäť, zničil moju identitu, obral ma o všetko, čím som? A je vôbec niečo také možné? A ak hej – mal by som po tom túžiť?

Odpoveď je zase v Kristovom Vtelení. Katechizmus píše: „Nasledujúc svätých Otcov, všetci súhlasne učíme vyznávať, že ... Kristus, je ... jednej podstaty s nami čo do ľudskej prirodzenosti, podobný nám ,vo všetkom okrem hriechu““ (KKC 467). A keďže „vtelením sa Ježiš ... zjednotil so všetkými ľuďmi“ (KKC 432) a teda s každým jedným človekom osobne, môžem rovno povedať: Kristus sa stal mnou, všetkým tým, čím som ja, okrem hriechu.

Kresťania v prvých storočiach opisovali hriech ako *prosópon*, masku: Boh nás stvoril krásnych, nádherných a vznešených, stvoril nás na svoj vlastný obraz Nesmrteľného Boha. Hriech sa na nás nalepil ako mazľavé a lepavé „čosi“, obalil nás a zahalil ako odporná, obludná maska. Znetvoril nás, zmrzačil a pokrútil. A to nielen navonok, ale aj to „krásne a vznešené“ v nás otrávil jedom zúfalstva, nudy, bolesti, utrpenia, bezzmyselnosti a prázdnoty. A odstrihol nás od Boha... Ježiš teda v tejto chvíli stojí pred mnou ako moje skutočné „JA“. A som to ja, kto nie som ja, ale karikatúra a zmrzačenina svojho vlastného ja. *Podobáme sa po vnútornej stránke človeka, ktorý bol mladým, krásnym a silným človekom a potom tragédia zmenila jeho telo na pokrútené, pokryté popáleninami a pripútané na invalidný vozík. Keby pred takýmto človekom zrazu zastal jeho dokonalý dvojník, nezranený a nezmrzačený, v pôvodnej sile a kráse – vari by pri pohľade na neho nevykrikoval: „Toto, toto som ja! Takýto som... či som aspoň bol...“ A keby mu niekto povedal: „Mám moc urobiť ťa znova takýmto“ – vari by to odmietal, vzpieral sa a bránil, že on „nechce stratiť svoju osobnosť“ a „nechce stratiť seba, svoj život,...“? Ani náhodou! Ale presne toto je náš stav: Sme neskutočne zmrzačení hriechom. My sami už dávno nie sme my sami. Ale teraz pred nami stojí Kristus, ktorý sa stal nami – dokonale a vo všetkom. Okrem jedného. Nie je zmrzačený hriechom. Je ním zranený – vzal na seba všetku bolesť a utrpenie, všetok jed, ktorým nás hriech rozožiera od narodenia a v tom spočívala Jeho skutočná obeta na pozadí telesnej agónie na kríži – ale nie je ním už obalený. Je zranený, ale slobodný. Tým však Ježišov príbeh a dielo ešte nekončia. Ježiš hovorí: „Vystupujem k môjmu Otcovi a vášmu Otcovi, k môjmu Bohu a vášmu Bohu“ (Jn 20,17 SSV). A tak v ňom je „naša ľudská prirodzenosť spojená s ... [Otcovým] božstvom“ (modlitba po prijímaní na Narodenie Pána) a „naša ľudská prirodzenosť (tak) už prebýva u teba [u Boha]“ (Modlitba po prijímaní zo stredy po 6. veľkonočnej nedeli). A tam sa s našim „JA“, ktoré bolo v Kristovi obnovené, deje aj jeho dokonalé uzdravenie. Takže Ježiš pred nami stojí nielen vtelený, ale aj oslávený. Hľadiac na Neho, vidíme v tej chvíli samých seba, skutočne samých seba, takých, akými sme stvorení a k čomu sme povolani: slobodných a uzdravených, nezmrzačených, ale oslávených, božských a žiariacich Slávou Nesmrteľného Boha v Kristovi. A tento Ježiš, ktorý sa stal mnou, mnou slávnym, mnou nesmrteľným, mnou dokonalým, krásnym a vznešeným, mnou dokonale zjednoteným s Bohom a už teraz prebývajúcim v Sláve Trojice, sa ma pýta: Tak čo, staneš sa konečne tým, čím si? Staneš sa konečne sebou? Vo Mne? So Mnou? Skrze Mňa?*

Na toto naráža Søren Kierkegaard, keď píše: „Teraz sa s Božou pomocou stanem samým sebou.“ Kristus sa stal mnou – ibaže oslobodeným a uzdraveným. Stať sa Kristom tak znamená v plnosti sa konečne stať sebou. Nestáť sa Kristom znamená nestáť sa sebou nikdy a ostať navždy iba pokrútenou a poľutovaniahodnou karikatúrou samého seba. Tak píše aj Christoph kardinál

¹ „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“ (Mk 15,34 SSV)

² „pretrpel smrť, aby z Božej milosti okúsil smrť za všetkých“ (Hebr 2,9 SSV)

Schönborn: „Křesťanská tradice člověku vždy připisovala *desiderium naturale* (přirozenou touhu) po zbožšťujícím nazírání Boha, trvala ale i na tom, že tato touha může dojít svého naplnění jen tehdy, pokud Bůh člověka povznesse, pokud ho sobě připodobní, cestou příbuzenství. Jen takovým povýšením člověk skutečně své nehlubší aspirace. Křesťanská tradice zná právě „poliďštění člověka“ jen „povznesením“. Je to paradoxní, ale být jen pouhým člověkem nestačí na to, aby člověk byl pravým, skutečným člověkem.“

Byť premenený v Krista teda znamená byť súčasne premeneným v samého seba, ale oslobodeného, uzdraveného a osláveného v Bohu.

A čomu teda musím zomrieť? Pavol nám to už našepkal, keď napísal Kolosanom: „V ňom ste boli obrezaní ... obriezku Kristovou, vyzlečením hriechneho tela.“ (Kol 2,11 SSV). Ide o vyzlečenie hriechu.

Čo je to hriech? Opak lásky. Rani kresťania ho definovali ako *filautiu*. Akt, v ktorom do stredu namiesto milovaného kladieme seba, slúžime sebe, zbožňujeme seba. Namiesto otvorenia sa v láske sa uzatvárame v sebeckve. Všetko je zamerané na seba, všetko konáme pre seba a podľa seba: škola, vzdelanie, zamestnanie, bydlisko, záľuby, životný štýl, bývanie, priateľov a známych,... všetko toto vyberáme podľa jediného kritéria: aby sa nám to páčilo, aby to vyhovovalo nám a našim chutkám a očakávaniam. Dokonca aj k Bohu sa obraciame nie pre Neho samotného, ale kvôli sebe: aby sme od Neho pre seba získali spásu Večného Života. A, úprimne povedané, ak by sme dokázali žiť blažene a šťastne naveky sami a bez Boha, ani by nám Boh nijako nechýbal... v tom je podmanivosť nových „duchovných“ prúdov typu *new age*: že totiž sľubujú cestu k večnej spásy bez toho, aby sme sa museli obťažovať s nejakým Bohom..., ale aj materialistických utópií, usilujúcich o „raj na zemi“ bez Boha. A presne toto je hriech. Podrobnejšie túto *filautiu* hriechu rozvíja koncept siedmich hlavných hriechov:

1. pýcha (lat. *superbia*): kladiem seba do stredu svojho života. Stále sa porovnávam s inými ľuďmi. A stále sa starám o svoju dôležitosť, postavenie, o to, či si ma iní vážia, či mám dostatok úcty, ocenenia, authority, uznania,...

2. lakomstvo (lat. *avaritia*): Ako hovorí kardinál Schönborn: „Nehledá-li své naplnění v Bohu („*Deus enim solus satiat*“, *Tomáš*), pak se jeho nevykořenitelná touha obrací ke světským věcem, aby tam našla své uspokojení. Hledání blaženosti přeroste v dychtivost po zábavách, potěšeních a požitcích, pramen pravého štěstí je nahrazen světem plným zbožštěných věcí.“ A tieto veci okolo seba zhromažďujeme – jedno, či hmotné ako peniaze, majetok, alebo nehmotné, ako poznatky, postavenie, moc, sláva,... – a snažíme sa ich privlastniť, zaplniť nimi tú prázdnotu, ktorá po opustení Boha v nás ostala a nechceme sa s nimi deliť – veď už teraz nám to všetko ledva stačí, potrebujeme viac a ešte viac! – a ak by sme sa delili, chýbalo by to nám a našej rodine atď.

3. závišť (lat. *invidia*): Závidím tým, čo sú nado mnou. Pohrdam tými, ktorí sú podo mnou. A túžim mať to, čo majú iní (hoci aj ukradnúť, v malom ako nejaký zlodejčiek, alebo aj vo veľkom ako rôzni komunisti, socialisti a pod.), alebo, ak to mať nemôžem, aspoň ich nejakou ponížiť a zničiť, aby nado mňa nevyčnievali (počnúc klebetami a ohováraním až po vyhladzovacie tábory nacistov a komunistov).

4. hnev (lat. *ira*): Tvrdo bojujem o to, čo pre seba chcem. Jedno s kým a proti komu. Zničím každého, kto by ohrozoval moje túžby a moje potreby! Čo je moje je moje. A ak niečo potrebujem, tak to potrebujem a kľudne si to zaobstarám aj na úkor iného človeka, či v lepšom prípade bez ohľadu na všetkých ostatných. „Nahradí-li ale [u člověka] Boha věci, člověk od nich požaduje to, co mu nemohou dát. Tím, že v nich hledá více, pokrýváje k nim svůj vztah; chce si na světě vydobýt radost, chce ji uchvátit, tu, kterou mu může darovat jedině blaženost Boží, a to zadarmo.“ (kardinál Schönborn)

5. smilstvo (lat. *luxuria*): túžim po rozkoši pre seba: rozkoš sexu, rozkoš zábavy, rozkoš jedla, rozkoš pitia,... Je mi jedno, za akú cenu. Rozkoš je dobrá a ja ju chcem. Nevieť bez nej žiť – ako často hovoria ľudia sveta: „Veď čo by sme už len zo života mali, ak by sme občas nezahrešili, že?!“

6. obžerstvo (lat. *gula*): Naposledy slová kardinála Schönborna: „Lidské srdce nedojde nasycení náhražkami. ... Podle některých současných myslitelů by „megalomanie touhy“ po zbožštění byla příčinou ohrožení, které dnes tíží náš svět: zničení světa a sebezničení člověka“ – pretože to, čo máme, nás nikdy nenasytí, nikdy nenahradí Boha. A tak sme nenásytí, chceme viac, viac, stále viac, nikdy nemáme dosť, stále žijeme v tom „veď už len toto... už len tamto... ešte toto urobím už potom budem mať dosť...“ – a ani si neuvedomujeme, že ono „už budem mať dosť“ nikdy neprichádza a my sme ako otroci znova a znova hnaní svojou nenásytnosťou za ďalšími a ďalšími vecami

7. lenivosť (lat. *acedia*) - duchovná znechutenosť: Popri tomto slúžení seba a zbožňovaní seba, samozrejme, nemáme čas na nejaké zbytočnosti, ktoré by nás odvádzali od seba a od starosti o seba. Svätosť? Z nej sa nenajeme! Dokonalosť? Kto nám už len za ňu zaplatí? Zbožnosť a láska k Bohu? Chodím do kostola a verím, že existuje Pán Boh a Pán Ježiš. To na spásu hádam stačí, nie? Čo ešte viac by ste chceli? Spoločenská angažovanosť? Služba? Charita? Apoštolát? Rodina Cirkvi? Zbláznili ste sa? Viete, koľko mám ja roboty... a starostí... a čo všetko ešte musím pre seba nahrabať... a zariadiť... a vydobyť... a potom si aj niečo užiť...? Nie, nie, nemám čas, ani energiu ani peniaze na nič podobné!

Toto je to, čomu musíme zomrieť.

Je nám jasné, že toto sebeckvo nás prelieza ako rakovinové metastázy. Dokonca aj keď sa teraz opýtame: Dobré, ako sa teda môžem oslobodiť od sebeckva, aby som mal večný Život a stal sa sebou v Kristovi – tak sama táto otázka je zase sebecká: Čo mám urobiť, aby som JA získal... Jedine Kristus nás dokáže od tohto sebeckva oslobodiť a uzdraviť. Tým, že je dostatočne veľký a krásny a uchvacujúci na to, aby sme sa do Neho zamilovali a v tejto láske boli nakoniec úplne odtrhnutí od nás samotných a tak vyslobodení z hriechu sebeckva. A následne aj uzdravení a oslávení Jeho Svätým Duchom, *zbožšťujúcou posväcujúcou milosťou* (KKC 1999), ktorú nám Duch dáva.

Ale nie bez nášho súhlasu. Nie bez našej túžby (porov. úvaha č. 432). A ak naozaj po tomto oslobodení k dokonalkej láske túžime, potom sa oň aj sami budeme zo všetkých síl usilovať. Hoci sprvu ešte zo zlých a sebeckých dôvodov, ale budeme sa usilovať zo všetkých síl zomrieť sebeckvu (Dobrý paradox, že? Odumierať sebeckvu zo sebeckej túžby po spásy...), zo všetkých síl sa budeme učiť nielen konať lásku, nielen žiť lásku, ale milovať samu lásku, milovať jej ovocie, ktorým je dokonalosť a svätosť a služba (porov. bunková katechéza č. 424)... milovať všetko to, čím je Boh... A potom, keď narazíme na hranice našich možností (ale súčasne dozrejeme a zmocnieme v tejto svojej túžbe), nás Boh nakoniec voviede do onej *noci duše*, v ktorej očistí samotný náš úmysel, motív... a naša láska sa konečne stane naozaj nesebeckou, dokonalou, láskou z lásky a pre lásku. A to už je Nebo, to už je oslávenie v Kristovi.

Toto je teda smrť, ku ktorej nás dnes volá Ježiš: Nie smrť našej osobnosti, nášho ja, našej osobitosti, ktorú máme... Nie nejaké „vymytie mozgu“, aby sme mohli byť „naklonovaní“ do nejakej neosobnej „uniformity“... Ale aby sme vystúpili k Nemu na kríž a zomreli s Ním: kým On zomiera Nebu, aby okúsil Smrť za všetkých, my aby sme odumreli Peklu a hriechu a mohli tak v ňom byť konečne tým, čím naozaj sme, synmi a dcérami Boha a okúsiť tak naše dedičstvo: Večný Život v Bohu.

Váš Inky